

Etisk vägledning för brandingenjörer i offentlig tjänst; Remiss av Brandteknik LTH

Remiss från Lunds Tekniska Högskola

Remisstid till den 12 december, förlängd till 12 januari 2004

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen överlämnas denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Föredragande borgarrådet Viviann Gunnarsson anför följande.

Bakgrund

Brandingenjörsprogrammet vid Lunds tekniska högskola har för yttrande översänt ett förslag till etisk vägledning av brandingenjörer i offentlig tjänst, se *bilaga*. Syftet är att förbättra yrkeskårens anseende, fästa uppmärksamhet på yrkets etiska dimensioner, att stärka ansvarstagandet och det etiska handlandet samt att uppmärksamma arbetsledningar på potentiella etiska dilemman.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och brand- och räddningsnämnden.

Mina synpunkter

Jag tycker liksom brandförsvaret att det är bra att frågor som yrkesetik lyfts fram, bland annat för att utveckla vägledningen av brandingenjörer, och det oavsett om de arbetar inom den offentliga eller den privata sektorn.

Det är viktigt att de myndigheter som har ansvar för tillsynen enligt gällande lagstiftning, i detta fall brand- och räddningsnämnden, är så oberoende och objektiva att de inte blir ifrågasatta som myndighet. Det innebär enligt min uppfattning att det är olämpligt att brandförsvaret både är utförare av projekt för säkerhet, i t ex en byggprocess, och samtidigt bedriver tillsyn på projektet. Däremot måste de anställda kunna ge information i samband med tillsynen om vilka krav som ställs på verksamheten utan att behöva bli föremål för misstanke om jäv. Stockholms brandförsvaret liksom jag stödjer således förslaget som berör räddningstjänstens roll i byggprocessen.

Några subventioner i form av att skattekollektivet skulle gå in och betala för olika verksamhetsutövers säkerhetsarrangemang anser jag inte är rätt väg att gå. Däremot bör god information om förutsättningar och krav gå ut till branscher och verksamheter i ett tidigt skede för att undvika oförutsedda framtida utgifter.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen överlämnas denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Stockholm den 21 januari 2004

VIVIANN GUNNARSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Brandingenjörsprogrammet vid Lunds tekniska högskola har för yttrande översänt ett förslag till etisk vägledning av brandingenjörer i offentlig tjänst. Syftet är att förbättra yrkeskårens anseende, fästa uppmärksamhet på yrkets etiska dimensioner, att stärka ansvarstagandet och det etiska handlandet samt att uppmärksamma arbetsledningar på potentiella etiska dilemman.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och brand- och räddningsnämnden.

Stadsledningskontoret tjänsteutlåtande av den 18 december 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Brandingenjörsprogrammet vid Lunds tekniska högskola har utarbetat ett förslag till etisk vägledning av brandingenjörer i offentlig tjänst. Syftet är att förbättra yrkeskårens anseende, fästa uppmärksamhet på yrkets etiska dimensioner, att stärka ansvarstagandet och det etiska handlandet samt att uppmärksamma arbetsledningar på potentiella etiska dilemman.

Förslaget om etisk vägledning tar endast upp frågeställningar som berör brandingenjörernas yrkesutövning och diskuterar därvid frågor som rubriceras som relationsetik och sakområdesetik.

De problem som kan uppstå vid brandingenjörers tjänsteutövning är jävsförhållanden och snedvridning av konkurrensförhållanden. Brand- och räddningsnämnden och dess brandingenjörer fungerar i flera kommuner som rådgivare/konsulter vid byggprojektering på uppdrag av byggherren. I en senare fas är samma kommunala nämnd inspektör och myndighet med uppgift att granska byggnationen med utgångspunkt i bygg- och räddningsskyddslagstiftningen. På problemställningarna med dubbla roller anges att räddningstjänsten primärt bör vara den myndighet som ställer krav men överläter åt andra att vara utförare. Detta formuleras i ett förslag till en ingenjörsetisk kod:

”I relation till andra aktörer bör brandingenjören endast ha rollen som kravställare och utförare endast i den omfattning som myndighetsrollen anger. Brandingenjörer bör vidare undvika arbetsuppgifter, oavsett ekonomisk ersättning eller inte, om det kan skada allmänhetens förtroende för myndighetens oberoende eller opartiska ställning.”

Under förutsättning att ovanstående etik tillämpas kan ett tänkbart konfliktscenario för den enskilde brandingenjören och nämnden uppstå då krav ställs på en verksamhet som inte har medel att anlita konsult för att införliva nämndens krav i projekteringen. Huruvida den kravställande myndigheten med sina medel skall genomföra projektering för att värna allmänhetens säkerhet och för att undvika att projekteringen avbryts bör vara föremål för ett politiskt ställningstagande.

Utredningen föreslår att den politiska nämnd som har ansvaret för brandingenjörers tjänsteutövning bör utfärda en policy som anger riktlinjer för hur subventionering via skattemedel av ärenden enligt ovan skall hanteras.

Stadsledningskontorets förslag

Vid myndighetsutövning finns en rad situationer där olika jävsförhållanden kan uppkomma. Vid myndighetsutövning gäller Förvaltningslagen (1986:223). Förvaltningslagen gäller även när personal inom räddningstjänsten utför arbetsuppgifter som innebär myndighetsutövning, t ex brandmän som dels utför kontroller som representant för räddningstjänsten, dels på sin fritid ger råd och hjälp till enskilda om olika brandskyddsåtgärder.

I förvaltningslagens 11 och 12 §§ finns regler om vad som skall gälla vid jävssituationer

Jäv

11 § Den som skall handlägga ett ärende är jävig

1. om saken angår honom själv eller hans make, förälder, barn eller syskon eller någon annan närstående eller om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för honom själv eller någon närstående,
2. om han eller någon närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång,
3. om ärendet har väckts hos myndigheten genom överklagande eller underställning av en annan myndighets beslut eller på grund av tillsyn över en annan myndighet och han tidigare hos den andra myndigheten har deltagit i den slutliga handläggningen av ett ärende som rör saken,
4. om han har fört talan som ombud eller mot ersättning biträtt någon i saken, eller
5. om det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet.

Från jäv bortses när frågan om opartiskhet uppenbarligen saknar betydelse.

12 § Den som är jävig får inte handlägga ärendet. Han får dock vidta åtgärder som inte någon annan kan vidta utan olägligt uppskov.

Den som känner till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom, skall självman ge det till känna.

Har det uppkommit en fråga om jäv mot någon och har någon annan inte trätt i hans ställe, skall myndigheten snarast besluta i jävsfrågan. Den som jävet gäller får delta i prövningen av jävsfrågan endast om myndigheten inte är beslutför utan honom och någon annan inte kan tillkallas utan olägligt uppskov.

Ett beslut i en jävsfråga får överklagas endast i samband med överklagande av det beslut varigenom myndigheten avgör ärendet.

Stadsledningskontorets uppfattning är att det inte finns behov av några ”egna jävsregler” för brandväsendet. Detta är inte i första hand en fråga om etik utan juridik. Först när man kan tala om delikatessjäv, d v s situationer som inte rättsligt innebär jäv, men där det av olika skäl kan vara olämpligt att någon deltar i ett beslut eller handläggning, finns det skäl att föra etik på tal. Därtill är det en fråga om vilka bisysslor en kommun tillåter sina anställda att ha. Även i detta hänseende torde det finnas allmänna regler på arbetsmarknaden som ger tillräcklig vägledning utan att några nya, särskilda regler behöver tillverkas.

Det är en annan situation när en brandingenjör eller någon annan tjänsteman inom räddningstjänsten i sin myndighetsutövning ger råd till en enskild om vilka åtgärder som bör vidtas. I sådana fall är det inte fråga om jäv, utan en tillämpning av myndighetens serviceskyldighet enligt 4 och 5 §§ förvaltningslagen

4 § Varje myndighet skall lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Hjälpn skall lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet.

Frågor från enskilda skall besvaras så snart som möjligt.

Om någon enskild av misstag vänder sig till fel myndighet, bör myndigheten hjälpa honom till rätta.

5 § Myndigheterna skall ta emot besök och telefonsamtal från enskilda. Om särskilda tider för detta är bestämda, skall allmänheten underrättas om dem på lämpligt sätt. Myndigheterna skall också se till att det är möjligt för enskilda att kontakta dem med hjälp av telefax och elektronisk post och att svar kan lämnas på samma sätt. En myndighet skall ha öppet under minst två timmar varje helgfri måndag-fredag för att kunna ta emot och registrera allmänna handlingar och för att kunna ta emot framställningar om att få ta del av allmänna handlingar som förvaras hos myndigheten. Detta gäller dock inte om en sådan dag samtidigt är midsommarafton, julafton eller nyårsafton. Lag (2003:246).

Även i dessa fall torde några ytterligare regler inte behöva tillämpas. Det gäller för brandmän – som för alla andra tjänstemän som utövar myndighetsutövning, att efter bästa förstånd svara på vilka krav gällande regler ställer upp.

Brand- och räddningsnämnden beslöt den 11 december 2003 att besvara remissen enligt förvaltningens yttrande.

Brandförsvarets tjänsteutlåtande av den 11 december 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Yttrande

Stockholms brandförsvär välkomnar att frågor som berör yrkesetik lyfts fram. Stockholms brandförsvär anser att det är av yttersta vikt att brandingenjörer, men även t ex kommunens berörda tillsynsför rättare och operativ personal utövar sitt yrke med god etisk medvetenhet.

Stockholms brandförsvär ser därför förslagen om tillägg till ingenjörsetisk kod som en intressant utveckling och ser fram emot hur detta kommer att implementeras i utbildning och yrkesutövning för brandingenjörer.

Den första delen i förslaget som berör räddningstjänstens roll i byggprocessen stöder Stockholms brandförsvärs uppfattning.

Den andra delen i förslaget ser Stockholms brandförsvär däremot lite svårigheter med gällande formalia, bland annat vad avser delegation av tillsynsför rättare.

Att brandingenjören bör påtala brister för den enskilde är rimligt, men att driva det till en formell process genom att anmäla det skriftligt och följa upp problemet, rimmar även dåligt med intentionerna i den nya Lagen om skydd mot olyckor där den enskildes ansvar särskilt betonas.

Däremot förordar brandförsvaret en ordning där brandingenjören uppmärksammar kommunens berörda tillsynsför rättare om brister på objektet, men att ansvaret för att eventuellt följa upp ärendet sköts av kommunens berörda tillsynsför rättare.

Att tillkalla polis då bristerna bedöms vara sådana att människor utsätts för direkt livsfara är var och ens moraliska skyldighet, enligt brandförsvarets mening.

2003-10-29

Dnr LTH/BR 2003-55/RJ

Helsingborgs kommun
Umeå kommun
Stockholms kommun
Jönköpings kommun
Lunds kommun
Boverket
Statens Räddningsverk
Civilingenjörsförbundet

Remiss – Etik för brandingenjörer

Vi önskar senast den 12 december 2003 få era synpunkter på bifogat förslag till etisk vägledning av brandingenjörer i offentlig tjänst.

Bakgrunden är:

- ? att vi vill förbättra yrkeskårens anseende och skapa förtroende för den verksamhet som bedrivs
- ? att uppmärksamma den enskilde på de etiska dimensionerna i yrkesutövningen
- ? att stärka ansvarstagandet och det etiska handlandet så att bl a varje individ tar ett större ansvar för sitt agerande i sin verksamhet.
- ? att göra verksamhetsledningen uppmärksam på den enskilda individens potentiella etiska dilemma.

Vidare så har den internationella organisationen SFPE (Society of Fire Protection Engineers) uppmärksammat branschens problem och avser att från och med 2004 förstärka sitt kansli för att kraftsamla inom detta området.

Jag deltog i oktober i ett möte; "OECD workshop on Sharing Experiences in the Training of Engineers in Risk Management", där etikfrågorna upptog en stor del av mötet. Statens Räddningsverk var också representerade där.

Vi som arbetar med brandingenjörsprogrammet anser att dessa frågor är av största vikt för brandingenjörsyrkets "överlevnad" och tillväxt.

Med vänlig hälsning

Robert Jönsson

Etisk vägledning för brandingenjörer i offentlig tjänst

Robert Jönsson
Brandteknik LTH
Robert.jonsson@brand.lth.se

Inledning

Ingenjörsetiska koder, exempelvis CF: s (Hederskodex, 2000-11-20, www.cf.se, 2003-04-27), är vanligtvis allmänt hållna och gäller generellt oavsett sakområde. Uppsatsen försöker belysa varför just brandingenjörer i offentlig tjänst behöver utökade etiska koder.

Avgränsningen till offentlig tjänst, är gjord mot bakgrund av vad som beskrivs i utredningen ”I demokratis tjänst. Statstjänstemannens roll och vårt offentliga etos.” (Lennart Lundquist, I demokratis tjänst. SOU 1 997:28). I utredningen diskuteras bl a vad offentlig etik bör vara. Denna uppsats belyser endast relationsetik, regler för relationer till andra aktörer, och sakområdesetik, regler för området brandskydd.

Bakgrund - relationsetik

Många brandingenjörer stöter ibland på problem som är av etisk karaktär. Det kan vara att det finns en konflikt mellan intresset att vara arbetsgivaren till lags och att följa den egna tolkningen av lagar eller konflikten mellan en klients intresse och rådande lagstiftning. Oavsett vilken etisk konflikt som brandingenjören ställs inför bör han eller hon vara väl förberedd för att kunna hantera situationen när den uppkommer för att undvika förtroendekonflikter.

Bör det ställas större etiska krav på en ingenjör som arbetar inom stat eller kommun jämfört med en ingenjör som arbetar i det privata näringslivet? Ja det bör rimligen ställas högre krav på den offentligt anställda ingenjören. Ingenjören inom den offentliga verksamheten representerar en myndighet som i medborgarnas intresse skall verka neutralt och inte vara partisk. Lojaliteten är i detta fall riktad mot medborgarna eftersom myndigheten finansieras med skattemedel. ”Grundtanken är att man gör det rätta (enligt vårt offentliga etos) för att uppnå det goda (enligt det gemensamma bästa).”(Lundquist, 1997).

Vilka är problemen?

Problemen gäller exempelvis hur ingenjören skall ställa sig till intentioner och tillämpning av bygglagstiftningen och räddningstjänstlagen i räddningstjänstens förebyggande arbete. I räddningstjänstlagen och förvaltningslagen står det att kommunen skall verka för ett bra brandskydd inom kommunens gränser. Det tolkas i vissa fall som att kommunen d.v.s. räddningstjänsten aktivt kan medverka som aktör i byggprocessen på byggherrens uppdrag. På det viset vill man se till att brandskyddet i den nya byggnaden blir som man från räddningstjänsten vill ha det. Räddningstjänsten agerar i detta fall som vilken annan konsult som helst. Det uppstår då ett jävsförhållande eftersom räddningstjänsten i detta fall är utförare av projekteringen samtidigt som man är kontrollmyndighet för brandskyddet/övrigt skydd i kommunen via brandsyn och tillsyn (exempelvis via RÄL § 43). En myndighet kan inte både agera som konsult åt en byggherre/anläggningsinnehavare samtidigt som man skall agera myndighet vid ett annat tillfälle. Hur kan samhället d.v.s. medborgarna lita på räddningstjänsten som opartisk myndighet med ansvar att upprätthålla ett gott brandskydd/övrigt skydd åt kommunens medborgare alltid agerar för samhällets bästa. För samtidigt finns lojaliteten mot byggherren. Önskemålet från dennes sida är ju att få ett bra men billigt brandskydd/övrigt skydd. En annan nytta med att använda räddningstjänsten som konsult skulle kunna vara att då blir brandskyddet ”automatiskt godkänt”. Denna nytta finns kanske inte formellt sett eftersom myndigheten räddningstjänsten inte godkänner någon projekteringslösning. Men vid brandsynen kan byggherren vara ganska säker på att slippa problem. Det lär ju inte dyka upp nya krav vid brandsynen eftersom "du godkände ju brandskyddet när vi byggde".

Flera som arbetar på detta sätt hävdar att det inte är samma personer som är konsulter och som är kontrollanter. Men båda ingår i samma organisation vilket sätter organisationen i en märklig position i allmänhetens ögon. Frågan är vilken roll räddningstjänsten har som organisation betraktat; konsultverksamhet åt privata näringslivet eller kontrollmyndighet åt samhället. När är man det ena eller det andra? Nyttan med att vara konsult är förutom att man tjänar pengar att räddningstjänsten kan få en ökad inblick i dels praktisk projektering men också vilka objekt som faktiskt byggs i kommunen. Denna inblick kan man dock erhålla via andra sätt om det finns ett fungerande samarbete mellan kommunernas olika delar.

Vad är konsultverksamhet inom räddningstjänsten?

Det kan tyckas enkelt att definiera konsultverksamhet inom räddningstjänsten enligt ovan. Det finns alltså vissa uppdrag som kan vara etiskt svåra att acceptera. Om en kommun hyr ut eller delar en persons tjänst med ett företag kan också detta sätta den enskilde i en svår situation. Vems intressen agerar man utifrån när företaget skall utvidga sin brandfarliga process. Är det företagets intresse som råder d.v.s. att försöka klara sig undan med en acceptabel lösning som kan försvaras ekonomiskt. Eller är det kommunens intresse d.v.s. att få bästa möjliga säkerhet oavsett kostnaden? Kan man resonera på detta sätt?

Finns det acceptabla uppdrag som räddningstjänsten får utföra?

Det finns kommuner som inte har tillgång till brandteknisk kompetens på hemmaplan. Dessa kan i vissa fall agera konsulter om det inte finns andra lösningar. Men det bör ske i undantagsfall. Kommunallagen hindrar räddningstjänsten från att ta uppdrag i annan kommun vilket skulle kunna undanröja myndighetsjävet. Utbildning av exempelvis skolelever bör vara acceptabelt. Det är utbildning inom kommunens ram. Det bör dock hela tiden ifrågasättas eftersom det kan uppstå situationer där räddningstjänsten konkurrerar med andra utbildningsföretag. Primärt bör räddningstjänsten vara den myndighet som ställer kraven men överlåter åt andra att vara utförare.

Vad orsakar kommunens agerande?

Vad finns det för långsiktiga problem med att räddningstjänsten agerar på den privata marknaden. En uppenbar risk är att redan verksamma företag får svårt att hävda sig och att nya inte kan etablera sig lokalt. Orsaken till detta är att räddningstjänstens verksamhet inte styrs av företagsekonomiska villkor. Ett företag tar en risk i sin verksamhet som inte kommunen behöver ta. Om inte företaget får några uppdrag finns det inga pengar att betala ut löner med. I den kommunala konsultbranschen finns inte denna risk eftersom det i lågkonjunkturer alltid finns andra uppdrag att utföra inom den egna verksamheten.

Räddningstjänsten kan utnyttja sitt goda rykte (goodwill) som högt ansedd samhällsfunktion i marknadsföringen av konsultverksamheten. Detta skapar en ojämn konkurrenssituation eftersom räddningstjänsten tar nytta av detta i sin indirekta marknadsföring. "Låter du oss sköta projektringen blir det säkert bra" underförstått då får du inga problem i myndighetsgranskningen. För vilken person på en myndighet genomför en så noggrann kontroll att den riskerar att avslöja en dålig projektering utförd av en kollega även om denne sitter på en annan avdelning eller värd? Här skapar detta ett problem ur etisk synpunkt? Förutom att myndighetens anseende står på spel är det ett problem för den enskilde. Brandingenjören får svårt att arbeta på ett moraliskt försvarbart sätt om traditionen på arbetsplatsen är sådan som beskrivs ovan. Den nyanställda som ställs inför denna typ av problem är i ett underläge när det gäller att hävda den egna ståndpunkten. I platsannonser där brandingenjörer söks står det visserligen sällan att brandingenjören skall syssla med viss byggnadsteknisk projektering för att på det viset dra in till den egna lönen men situationen kan bli sådan i besparingstider. Problem är att räddningstjänsten i flera kommuner är beroende av att det finns konsultverksamhet som kan öka intäkterna. I annat fall kan tjänsten dras in eftersom det inte finns underlag för en hel tjänst från kommunens sida.

Att kommuner bedriver kommersiell verksamhet framgår ganska tydligt från presentationer som förekommer på web-sidor på Internet. Några citat (2001-01-23):

- ? ”jobbar aktivt mot näringslivet och gör bl.a. riskanalyser och beredskapsplaner” Helsingborg.
- ? ” Vi kan erbjuda många tjänster av intresse för företag: brandtekniska konsultationer riskanalyser av företag och institutioner (kontakta oss gärna för referenser)” Lund
- ? ” Två brandingenjörer arbetar med projektering av brandskydd vid ny- eller ombyggnation. För dessa uppdrag har vi konsultförsäkring.” Jönköping.
- ? ”Besiktiga ny-, till- och ombyggnader av byggnader och anläggningar för att kontrollera att brandskyddet är dimensionerat enligt de krav som finns.” Umeå (se bilaga)

Men frågan är då om kommunen skall ha en brandingenjör om det inte finns resurser till en sådan sett ur ett myndighetsperspektiv. Det är lätt för en nämnd att säga att viss del av kostnaden får räddningstjänsten dra in på egna uppdrag utan att behöva bekymra sig för de etiska konflikter detta för med sig. Om det i kommunen finns ett behov av en brandtekniskt kompetent projektör är det väl bättre om denne i så fall arbetar privat. Då finns inte konflikten mellan utförande och myndighetskontroll.

Räddningstjänstens roll i byggprocessen

Det är alldeles klart att kommunen i byggprocessen skall utöva tillsyn över att bygglagarna följs. Det betyder att kommunen måste ha den kompetens som behövs för att kunna se till att kontrollplaner mm är tillräckligt omfattande och att utförandet av kontrollerna sker i lämplig omfattning. I detta sammanhang kommer räddningstjänsten in som kommunens kompetens i brandfrågor. Då kan man inte vara byggherrens konsult. Om en brandingenjör i annat ärende fungerat som samme byggherres konsult hur agerar då myndighetspersonen. Hur tolkar byggherren när han ser sin förre konsult som kommunrepresentant? Vems ärenden går myndighetspersonen? Det kan vara till fördel att räddningstjänsten bestämmer brandskyddet i byggnader under uppförandet. Då blir det ju utfört enligt den nivå som samhället i detta fall definierat av räddningstjänsten. Problemet är, förutom de tidigare beskrivna konkurrensskäl, att brandskyddsnivån hamnar högre och högre eftersom oskäligt brandskydd kan komma att installeras och nivån definierad av BBR kommer i skymundan. Det kommer också att ske en inavel av kunskapen och nytt tankesätt hindras effektivt. Det kan man se genom att brandskyddet tidigare beskrevs av detaljerade regler och tolkningar som blev allt mer invecklade eftersom de skulle klara av att täcka in nytt tankesätt i byggandet (nya utformningar och arkitektoniska lösningar). Man fokuserar på reglernas uppfyllande istället för att se till att säkerheten uttryckt i de fundamentala egenskapskraven på byggnader.

Därför behövs två sidor, en som utför och en som utövar kontroll i form av stickprovskontroll och i vissa fall som så kallad sakkunnig kontroll. Men räddningstjänsten skall alltid i dessa fall vara på den kontrollerande sidan eftersom räddningstjänsten är en del av samhället, kommunen, finansierad av skattemedel och är en myndighet.

Både Boverket och Räddningsverket anser att räddningstjänsten skall vara en del av kommunen i alla sammanhang d.v.s. inte omväxlande vara myndighet och konsult. Räddningstjänsten skall därför inte syssla med konsultverksamhet. Cheferna i räddningstjänsterna måste våga stå upp för denna åsikt för att värna om myndighetens oberoende. När cheferna på räddningstjänsten går i spetsen för denna åsikt kommer underlydande att rätta sig efter detta.

Slutsats

Ett tillägg till ingenjörsetisk kod bör vara:

- i relation till andra aktörer bör brandingenjören endast ha rollen som kravställare och utförare endast i den omfattning som myndighetsrollen anger. Brandingenjören bör vidare undvika arbetsuppgifter, oavsett ekonomisk ersättning eller inte, om det kan skada allmänhetens förtroende för myndighetens oberoende eller opartiska ställning.

En tänkbar konfliktsituation kan vara att brandingenjören ställer krav på t ex en verksamhet som endast har pengar att åtgärda bristerna men inte att anlita en konsult för att utföra projekteringen av nödvändiga åtgärder. (Här gäller också skälighetsprincipen vid brandsyn). Huruvida myndigheten med sina medel skall genomföra denna projektering för att värna om medborgarnas säkerhet eller undvika att verksamheten läggs ner p.g.a. ekonomiska problem, bör vara föremål för ett politiskt ställningstagande och inte vara upp till den enskilde brandingenjören att avgöra. Den politiska nämnd som har ansvaret bör utfärda policy för subventionering via skattemedel, samt ta ställning i varje enskilt fall.

Bakgrund – sakområdesetik

Frageställningen är om brandingenjören med sin kunskap och kompetens skall varna allmänheten för miljöer som kan förorsaka skada i händelse av brand eller annan olyckshändelse. I utbildningsmålen för brandingenjörsutbildningen står det bl a ”förvärvat kunskaper och färdigheter...detta i syfte att dels förebygga olyckor och skador,...” Detta bör inte begränsas till att endast omfatta det egna arbetsområdet (kommun, arbetsplats, specifik arbetsgivare) utan bör generellt tillämpas oavsett var och i vilken situation brandingenjören befinner sig. Detta kan hänföras till svag paternalism (skydda folk som inte vet bättre) och också till ett uppgiftsansvar som brandingenjör. Många menar att detta strider mot att vara lojal mot kolleger och arbetskamrater. Lojaliteten skall dock inte användas som ursäkt för att dölja misstag som kan skada tredje part.

Exempel

Den förste september 2000 besökte jag och några brandingenjörer diskoteksbåten ”Lady Patricia” i Stockholm. Vår samlade bedömning var att brandskyddet var mycket dåligt. Vi skrev ner några observationer och meddelade Stockholms brandförsvares ledning dessa. Brandförvaret delade inte vår bedömning utan var istället lojal mot den brandsyneförrättare som hade ”godkänt” båten.

Brandförvaret meddelade vidare att någon närmare undersökning inte skulle göras. Jag kontaktade Dagens Nyheter som den 27 september 2000 publicerade en artikel (ej här tryckt). Ägaren insåg nu allvaret och kontakta en konsult. Båten är nu ombyggd för flera miljoner och bedöms ha ett gott brandskydd.

Liknade exempel skall kunna inträffa på 100-tals platser i Sverige årligen.

Slutsats

Ett tillägg till ingenjörsetisk kod bör vara:

- vid upptäckt av bristfälligt brandskydd som kan bedömas allvarligt ur personsäkerhetssynpunkt bör brandingenjören uppmärksamma ägare/innehavare samt ansvarig tillsynsmyndighet på bristerna. Brandingenjören bör göra detta skriftligt och följa upp det inom en månad. Bedöms bristerna vara sådana att människor direkt utsätts för livsfara bör polisen tillkallas.

Implementering

1. Helsingborgs, Jönköpings, Umeås och Stockholms kommuner får vägledningen på remiss för synpunkter.
2. Remiss till personer som tidigare visat intresse i frågan.
3. Versionen 2003-05-03 skrivs om.
4. Publicering i diverse facktidskrifter.
5. CF:s fullmäktige.
6. Introduceras i LTH och SRV:s utbildningar.